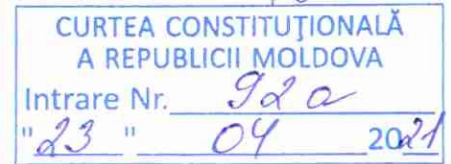

Curtea Constituțională a
Republicii Moldova,
mun. Chișinău, str. Al.
Lăpușneanu, 28

SESIZARE

privind exercitarea controlului constituționalității a priori asupra hotărârii Parlamentului (proiectul nr.133/2021) privind anularea prin retragere partiala a Hotaririi Parlamentului nr.121/2019 privind numirea unui judecator al Curtii Constitutionale și asupra hotărârii Parlamentului (proiectul nr.135/2021) privind numirea unui judecator al Curții Constituționale, ambele adoptate în ședința plenară a Parlamentului din 23 aprilie 2021

I. AUTORUL SESIZĂRII

Sergiu Litvinenco – deputat în Parlamentul Republicii Moldova, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105,

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect controlul de constituționalitate a priori a hotărârii Parlamentului (proiectul nr.133/2021) privind anularea prin retragere partiala a Hotaririi Parlamentului nr.121/2019 privind numirea unui judecator al Curtii Constitutionale și asupra hotărârii Parlamentului (proiectul nr.135/2021) privind numirea unui judecator al Curții Constituționale, ambele adoptate în ședința plenară a Parlamentului din 23 aprilie 2021.

III. EXPUNEREA ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL SESIZĂRII

La 23 aprilie 2021 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat proiectul hotărârii Parlamentului (nr.133/2021) privind anularea prin retragere partiala a Hotaririi Parlamentului nr.121/2019 privind numirea unui judecator al Curtii

Constituționale și proiectul hotărârii Parlamentului (nr.135/2021) privind numirea unui judecător al Curții Constituționale.

În esență, prin proiectul hotărârii Parlamentului (nr.133/2021) privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr.121/2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale a fost ridicat mandatul judecătorului Domnica Manole.

Prin proiectul hotărârii Parlamentului (nr.135/2021) privind numirea unui judecător al Curții Constituționale, în funcția de judecător al Curții a fost numit domnul Boris Lupașcu.

Prezenta sesizare a fost depusă în conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) lit.a) din Constituția Republicii Moldova, a art.4 alin.(1) lit.a) din Legea nr.317/1994 cu privire la Curtea Constituțională și a art.4 alin.(1) lit.a) din Codul jurisdicției constituționale nr.502/1995.

Hotărârile contestate atentează la caracteristicile constituționale ale statului Republica Moldova în sensul în care au fost definite în art.1 alin.(3) din Constituție, Supremația Constituției și independența Curții Constituționale în calitatea sa de unică autoritate de jurisdicție constituțională și garant al Constituției.

Reieșind din cele indicate mai sus, concluzionăm că prezenta sesizare este admisibilă sub aspectul controlului de constituționalitate.

Aceste hotărâri sunt vădit neconstituționale având în vedere următoarele raționamente.

Conform hotărârii Curții Constituționale nr.18 din 2 iunie 2014 "pentru controlul constituționalității Legii nr.109 din 3 mai 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea cu privire la Curtea Constituțională și Codul jurisdicției constituționale) (statutul judecătorilor, competențele și procedura Curții Constituționale), Curtea a statuat următoarele.

"3.1.1. Independența judecătorului

42. Independența judecătorilor este unul din principiile constituționale ale justiției. Potrivit acestui principiu, în activitatea sa judecătorul se supune numai legii și conștiinței sale. În rezolvarea litigiilor judecătorul nu poate primi nici un fel de

ordine, instrucțiuni, indicații, sugestii sau alte asemenea impulsuri privind soluția pe care trebuie să o dea.

43. Este axiomatic faptul că în soluționarea unei cauze, un judecător nu acționează la ordinele sau instrucțiunile nici unui terț din interiorul sau din exteriorul sistemului judiciar.

44. Judecătorii trebuie să beneficieze de libertate neîngrădită pentru a soluționa cauzele imparțial, potrivit convingerilor lor și propriului mod de interpretare a faptelor și în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

45. Independența puterii judecătorești are atât o componentă obiectivă, ca o caracteristică indispensabilă a puterii judecătorești, cât și o componentă subiectivă, care privește dreptul persoanei de a i se stabili drepturile și libertățile de către un judecător independent. Fără judecători independenți drepturile și libertățile nu se pot respecta într-un mod corect și legal.

46. Prin urmare, independența puterii judecătorești nu reprezintă un scop în sine. Acesta nu este un privilegiu personal al judecătorilor, ci este justificată de nevoia de a permite judecătorilor să își îndeplinească rolul de protectori ai drepturilor și libertăților cetățenilor (§ 6 din Raportul Comisiei de la Veneția privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor).

47. O serie de instrumente juridice internaționale au consacrat și au dezvoltat acest principiu.

48. Astfel, potrivit punctului 4 al primului principiu cuprins în Principiile fundamentale ale Națiunilor Unite privind independența judecătorilor, adoptate de Congresul al VII-lea al Națiunilor Unite, desfășurat la Milano în anul 1985, și aprobate prin rezoluțiile Adunării Generale nr.40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr.40/146 din 13 decembrie 1985:

"Justiția se exercită la adăpostul oricărei intervenții nejustificate sau ingerințe, iar hotărârile judecătorești nu pot face obiect al revizuirii. Acest principiu nu aduce atingere dreptului puterii judecătorești de a proceda la revizuire [...] potrivit legii."

49. Fraza a doua din art.2 din Carta Universală a Judecătorului, aprobată de Asociația Internațională a Judecătorilor la reuniunea Consiliului Central de la Taipei în anul 1999, prevede că:

"[...] Judecătorul, în calitate de deținător al unei funcții judecătorești, trebuie să fie capabil să își exercite competența judecătorească fără a fi supus presiunilor sociale, economice și politice [...]"

50. În același sens, și Recomandarea nr.R(2010)12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile statuează:

"3. Scopul independenței, astfel cum este prevăzut în articolul 6 al Convenției, este de a garanta fiecărei persoane dreptul fundamental de a fi examinat cazul său în mod echitabil, având la bază doar aplicarea dreptului și fără nici o influență nepotrivită.

4. Independența individuală a judecătorilor este garantată de independența sistemului judiciar în ansamblul său. În acest sens, independența judecătorilor este un aspect fundamental al statului de drept.

5. Judecătorii trebuie să beneficieze de libertate neîngrădită de a soluționa în mod imparțial cauzele, în conformitate cu legea și cu propria apreciere a faptelor.

6. Judecătorii trebuie să aibă puteri suficiente și să fie în măsură să le exercite pentru a-și îndeplini sarcinile lor și pentru a menține autoritatea lor și prestigiul instanței. Toate persoanele care au legătură cu un caz, inclusiv organismele publice sau reprezentanții lor, trebuie să se supună autorității judecătorului.

7. Independența judecătorului și a justiției trebuie să fie înscrise în Constituție sau la cel mai înalt nivel legal posibil în statele membre, și să facă apoi obiectul unor cu reguli mai specifice la nivel legislativ.

[...]

22. Principiul independenței justiției presupune independența fiecărui judecător în parte în exercitarea funcțiilor judiciare. Judecătorii trebuie să ia decizii în mod independent și imparțial și să poată acționa fără nici un fel de restricții, influențe nepotrivite, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, fie chiar autorități judiciare. Organizarea ierarhică a jurisdicțiilor nu poate aduce atingere independenței individuale."

3.1.2. Inamovibilitatea

51. Inamovibilitatea este o garanție a bunei administrări a justiției și o condiție sine qua non a independenței și imparțialității judecătorului. Ea nu este consacrată numai în interesul judecătorului, ci și în cel al justiției.

52. Inamovibilitatea este o puternică garanție a independenței judecătorului, fiind o măsură de protecție a acestuia. Potrivit acestui principiu, judecătorul nu poate fi nici revocat, nici retrogradat, nici transferat pe un post echivalent, nici avansat fără consimțământul său. Inamovibilitatea pune magistrații la adăpost de orice revocare și transferare impusă în afara de greșeli foarte grave și după o procedură jurisdicțională.

3.2. Aplicarea principiilor enunțate la prezenta cauză

53. Ideea supremației Constituției este o cucerire a gândirii juridice, care se leagă de voința politică de a garanta efectiv această supremație prin intermediul jurisdicției constituționale. Rolul instanței de contencios constituțional de garant al supremației Constituției este înscris în art.134 alin.(3), iar pentru a-i asigura acest rol Curtea Constituțională este definită ca unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova (art.134 alin.(1)), independentă față de orice altă autoritate publică (art.134 alin.(2)) și supunându-se numai Constituției (art.137 alin.(1)).

54. Constituția Republicii Moldova consacră reglementării Curții Constituționale un titlu separat – Titlul V (art.134-140). În cadrul acestuia sunt cuprinse dispoziții privind: rolul Curții, structura acesteia, mandatul membrilor săi, modalitățile de desemnare a judecătorilor și de alegere a președintelui Curții, condițiile pentru ocuparea funcției de judecător, incompatibilitățile, independența și inamovibilitatea, competența Curții Constituționale, precum și efectele deciziilor pe care aceasta le pronunță. În baza textelor constituționale de referință, Parlamentul a adoptat Legea nr.317/1994 cu privire la Curtea Constituțională și Codul jurisdicției constituționale (Legea nr.502/1995).

55. Structura Curții Constituționale a Republicii Moldova este reglementată de articolul 136 din Constituție. Conform dispozițiilor menționate, Curtea Constituțională a Republicii Moldova se compune din 6 judecători, numiți pentru un mandat de 6 ani. Doi judecători sînt numiți de Parlament, doi de Guvern și doi de Consiliul Superior al Magistraturii. Acest mod de desemnare a judecătorilor Curții Constituționale a Republicii Moldova este de natură să asigure o compunere cât mai reprezentativă și democratică, întrucât exprimă opțiunile celor mai înalte autorități publice din toate cele trei puteri în stat, legislativă, executivă și judecătorească. Separarea puterilor conferă garanții puternice privind imparțialitatea și independența instituțională a judecătorilor constituționali.

56. Atât Constituția, cât și Legea cu privire la Curtea Constituțională reglementează importante principii și garanții ale independenței și neutralității judecătorilor Curții Constituționale, de natură să permită acestora exercitarea obiectivă a judecății, Curtea însăși fiind, potrivit articolului 134 alin.(2) din Constituție, "independentă față de orice altă autoritate publică" și supunându-se numai Constituției. În acest sens, Curtea Constituțională este singura în drept să hotărască asupra competenței sale [art.6 alin.(3) din Codul jurisdicției constituționale]; competența Curții Constituționale este prevăzută de Constituție și nu poate fi contestată de nici o autoritate publică [art.4 alin (2) din Lege]; judecătorii Curții Constituționale nu pot fi

trași la răspundere pentru voturile și opiniile exprimate în exercițiul funcțiunii inclusiv după expirarea mandatului [art.8 alin.(3) din Cod și 13 alin.(2) din Lege]; între alte îndatoriri, judecătorii Curții Constituționale sunt obligați "să-și îndeplinească atribuțiile cu imparțialitate și în respectul Constituției" [art.17 alin.(1) lit.a) din Lege]; judecătorii trebuie "să comunice Președintelui Curții Constituționale activitatea incompatibilă cu atribuțiile pe care le exercită" [art.17 alin.(1) lit.d) din Lege]; judecătorii trebuie să se abțină de la orice acțiune contrară statutului de judecător [art.17 alin.(1) lit.f) din Lege]; stabilirea abaterilor disciplinare ale judecătorilor, a sancțiunilor și a modului de aplicare a acestora este de competența exclusivă a plenului Curții Constituționale (art.84 din Cod); Curtea Constituțională are buget propriu, care se aprobă de Parlament, la propunerea Plenului Curții Constituționale (art.37 din Lege).

57. În Hotărârea nr.6 din 16 mai 2013 Curtea a menționat:

"50. Având în vedere complexitatea și natura atribuțiilor Curții Constituționale, precum și procedurile potrivit cărora își realizează aceste atribuții, ea poate fi considerată o autoritate publică politico-jurisdicțională. Caracterul politic rezultă din modul de numire a membrilor Curții Constituționale, precum și din natura unor atribuții. Caracterul jurisdicțional rezultă din principiile de organizare și funcționare (independența și inamovibilitatea judecătorilor), precum și din alte atribuții și proceduri. În acest sens, Președintele Curții Constituționale este asimilat cu Președintele Curții Supreme de Justiție, iar judecătorii Curții Constituționale sunt asimilați cu vicepreședintele Curții Supreme de Justiție [art.21 alin.(2) și (3) din Lege]. Caracterul jurisdicțional al Curții Constituționale face aplicabile principiile independenței judecătorești, în pofida faptului că autoritatea de jurisdicție constituțională nu face parte din sistemul judiciar.

51. În același timp, nu există și nici nu poate exista posibilitatea revocării judecătorilor Curții Constituționale de către autoritățile care i-au numit, judecătorii fiind inamovibili, ceea ce constituie o garanție a independenței acestora în exercitarea mandatului.

52. Acest principiu îi protejează pe judecători în primul rând de influențe externe la îndeplinirea atribuțiilor jurisdicționale. Ideea fundamentală constă în faptul că judecătorii constituționali, în exercitarea atribuțiilor, nu sunt angajații autorităților care i-a numit. Din momentul depunerii jurământului, judecătorii sunt independenți, inamovibili și se supun numai Constituției.

53. În conformitate cu articolul 23 alin.(1) din Lege, Curtea Constituțională exercită jurisdicția în ședințe plenare (plen). Din normele legii rezultă cu claritate că,

indiferent de autoritatea care i-a numit, judecătorii sunt egali în procesul decizional al Curții.

54. Curtea reține că orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă, menite să asigure claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor.

55. Curtea subliniază că aceste dispoziții constituționale nu au un caracter declarativ, ci constituie norme constituționale obligatorii pentru Parlament, care are obligația de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută în alin.(3) al art.1 din Constituția Republicii Moldova.

56. Or, în condițiile în care asigurarea stabilității sistemului politic și a instituțiilor democratice este o condiție esențială a statului de drept, scopul dispozițiilor infraconstituționale nu poate fi decât acela de a garanta independența Curții Constituționale și de a asigura existența unei autorități statale funcționale."

58. Controlul de constituționalitate nu este o frână în calea democrației, ci instrumentul ei necesar, deoarece permite minorității parlamentare și cetățenilor să vegheze la respectarea dispozițiilor Constituției, constituind o contrapondere necesară față de majoritatea parlamentară, în cazul în care aceasta s-ar îndepărta de la litera și spiritul Constituției.

59. Legitimitatea democratică a acestui control decurge din alegerea sau numirea judecătorilor constituționali exclusiv de către autorități constituționale reprezentative ale celor trei puteri în stat (Parlament, Guvern, Consiliul Superior al Magistraturii). Așa fiind, este firească participarea Curții Constituționale – în formele determinate de Constituție – la procesul legislativ.

60. Instituția Curții Constituționale are sarcina de a verifica activitatea Parlamentului. Supunerea judecătorilor Curții la necesitatea "încrederii" din partea Parlamentului vine în contradicție evidentă cu scopul în sine al unei Curți Constituționale.

61. În acest context, trebuie luat în considerare faptul că există un risc de presiune din partea Parlamentului în anumite cauze ce pot apărea în fața Curții, dar și faptul că responsabilitatea în fața acestuia poate pune presiune indirectă asupra unui judecător care să evite să ia decizii nepopulare sau care să ia decizii care vor fi populare pentru legislativ, pentru ca acesta să nu-și "piardă încrederea". Prin urmare, este

inadmisibilă responsabilitatea judecătorilor Curții Constituționale în fața Parlamentului, a cărui activitate o controlează.

62. Dimpotrivă, o asemenea posibilitate este de natură să genereze suspiciuni cu privire la imparțialitatea judecătorilor, aceștia fiind la libera apreciere a unui organ prin excelență politic, existând pericolul de subordonare unor influențe străine de scopul Curții.

63. Mai mult, este un nonsens juridic ca mandatele acestora să poată fi ridicate de Parlament de vreme ce nu Parlamentul desemnează toți judecătorii Curții. Chiar dacă judecătorii Curții depun jurământul în fața plenului Parlamentului, Președintelui și Consiliului Superior al Magistraturii, aceasta nu înseamnă că Parlamentul intervine ca factor de decizie în desemnarea lor, ci are natura unei proceduri solemne protocolare de investitură și de determinare a datei începerii exercitării mandatului de judecător.

În concluzie, Curtea a statuat că ridicarea mandatelor judecătorilor Curții Constituționale de către Parlament reprezintă o imixtiune nepermisă în activitatea Curții Constituționale, altfel spus, o încălcare a principiului independenței acesteia, și este contrară principiilor inamovibilității și independenței judecătorilor săi [articolele 134 alin.(2) și 137 din Constituție].

Raportare la prezentele argumente, constatăm că aceste două hotărâri sunt vădit neconstituționale – contravin vădit articolelor 134 alin.(2) și 137 din Constituție – și, din această cauză, urmează a fi declarate neconstituționale.

IV. Necesitatea suspendării acțiunii hotărârilor Parlamentului până la soluționarea în fond a cauzei

În paralel cu cele indicate, având în vedere că prin actele legislative contestate se afectează grav principiile fundamentale ale statului de drept, în conformitate cu dispozițiile art. 25¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr.317/1994, solicităm Curții suspendarea acțiunii dispozițiilor legale contestate, până la soluționarea în fond a cauzei.

În motivarea respectivei cerințe, menționăm că prin actele menționate are loc suprimarea instituției de contencios constituțional contrar prevederilor Legii Supreme. De facto, are loc o paralizare a unicii autorități de jurisdicție constituțională.

Prin hotărârile contestate, suspendarea căroră se solicită, Legislativul a dezechilibrat sistemul constituțional, atentând la garanțiile constituționale de independență a Curții Constituționale în calitatea sa de garant al supremației Constituției.

Or, potrivit standardelor democratice în sensul definit de Constituție, independența CC ține de esența acestei instituții.

În acest sens, suspendarea hotărârilor contestate are drept obiect conservarea ordinii constituționale existente până la intervenția Parlamentului, contestată ca fiind neconstituțională.

Suspendarea efectelor hotărârilor Parlamentului este justificată de necesitatea conservării funcționalității Curții Constituționale și impunerea opozabilității garanțiilor constituționale Parlamentului căruia i se pretinde că a acționat în fraudă Constituției, în interesul evitării efectelor constituționale ale dizolvării constatăte de Înalta Curte și menținerea arbitrară a puterii de stat, adoptând un comportament interzis la art. 2 alin. (2) din Constituție

În circumstanțele speței, lipsa suspendării hotărârilor contestate va avea efect autorizarea inaplicabilității Constituției până la soluționarea în fond a sesizării. Or, necesitatea suspendării actelor contestate este determinată de obiectul atentării și repercursiunile în privința sistemului constituțional și al mecanismului constituțional de asigurare a supremației Constituției și inadmisibilității uzurpării puterii de stat.

Interesul public, salvagardarea căruia se urmărește prin prezenta cerere de suspendare, ține de inadmisibilitatea instaurării anarhiei și a revoltelor în legătură cu neutralizarea de către Parlament al unicului garant constituțional al Supremației Constituției și separării puterilor în stat.

Deci, în esență prezenta cerere este formulată în interesul apărării Constituției și al conservării ordinii constituționale, până la soluționarea sesizării în fond.

Suspendarea acțiunii actului normativ se impune mai ales în contextul în care *există riscuri ca actele să fie publicate în Monitorul Oficial*. Odată cu publicarea, aceasta ar urma să intre în vigoare și, respectiv, să producă efectele juridice nefaste învederate mai sus.

Precizez că actele normative contestate afectează și se circumscrie domeniilor stabilite la alin.(2) al art. 25¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională, afectând

grav suveranitatea și puterea de stat, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, democrația și pluralismul politic, separația și colaborarea puterilor.

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Pentru motivele arătate și în conformitate cu art. 135 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin. (1) lit. a) și art. 71 din Codul jurisdicției constituționale solicit:

1) Declararea sesizării ca fiind admisibilă.

2) Suspendarea, până la soluționarea în fond a cauzei, a acțiunii hotărârii Parlamentului (proiectul nr.133/2021) privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr.121/2019 privind numirea unui judecător al Curții Constitutionale și asupra hotărârii Parlamentului (proiectul nr.135/2021) privind numirea unui judecător al Curții Constitutionale, ambele adoptate în ședința plenară a Parlamentului din 23 aprilie 2021.

3) Exercițarea controlului constituționalității și declararea neconstituționalității hotărârii Parlamentului (proiectul nr.133/2021) privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr.121/2019 privind numirea unui judecător al Curții Constitutionale și asupra hotărârii Parlamentului (proiectul nr.135/2021) privind numirea unui judecător al Curții Constitutionale, ambele adoptate în ședința plenară a Parlamentului din 23 aprilie 2021.

Având în vedere situația specifică, solicit examinarea prezentei sesizări în regim de urgență.

Anexă:

proiectul hotărârii Parlamentului (nr.133/2021) privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr.121/2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale

proiectul hotărârii Parlamentului (nr.135/2021) privind numirea unui judecător al Curții Constituționale

Litvinenco Sergiu

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

HOTĂRÎRE

privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii
Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea
unui judecător al Curții Constituționale

**Descriere succintă a procedurii administrative care a stat
la baza emiterii actului**

Comisia juridică, numiri și imunități prin decizia din 01 iulie 2019 a inițiat concurs pentru selectarea candidaților la funcția de judecător al Curții Constituționale din partea Parlamentului. Termenul limită pentru depunerea dosarului de participare la concurs a fost stabilit, cu începere de la 02 iulie 2019 până la 12 iulie 2019.

La data de 22 iulie 2019 a fost anunțată lista celor admiși la concurs și stabilită ziua concursului, 24 iulie 2019, pentru 2 poziții de judecător al Curții Constituționale din partea Parlamentului.

Prin Decizia din 01 iulie 2019 a fost aprobat Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru selectarea candidaților la funcția de judecător al Curții Constituționale din partea Parlamentului.

Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru selectarea candidaților la funcția de judecător al Curții Constituționale din partea Parlamentului constituie un act administrativ normativ obligatoriu.

Potrivit art. 12 din Codul administrativ, un act administrativ normativ este actul juridic subordonat legii adoptat, aprobat sau emis de o autoritate publică în baza prevederilor constituționale sau legale, care nu se supune controlului constituționalității și stabilește reguli de aplicare obligatorii pentru un număr nedeterminat de situații identice.

Conform art. 5 din Codul administrativ actul administrativ este o formă a activității administrative realizată de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

La data de 24 iulie 2019 a fost desfășurat concursul, învingători ai concursului conform pct. 26 din Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru selectarea candidaților la funcția de judecător al Curții Constituționale din partea Parlamentului au fost, domnul Grosu Vladimir și domnul Eșanu Nicolae.

Prin Hotărârea Parlamentului nr. 121 din 16.08.2019 în calitate de judecător al Curții Constituționale din partea Parlamentului a fost numit doamna Domnica Manole și domnul Vladimir Turcan.

Conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 10 alin. (1) și 11 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, Hotărârea Parlamentului nr. 121 din 16.08.2019 reprezintă un act administrativ individual ilegal favorabil.

Numirea judecătorilor Curții Constituționale din partea Parlamentului, Consiliului Superior al Magistraturii și Guvernului se realizează prin acte juridice, care după natura juridică constituie acte administrative individuale și pot fi supuse controlului judecătoresc.

Motivarea retragerii actului administrativ individual.

Art. 21 alin. (1) – (2) din Codul administrativ stipulează principiul legalității activității administrative, astfel, autoritățile publice competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative. Exercitarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate.

Conform art. 139 alin. (3) din Codul administrativ, un act administrativ individual rămâne valabil atâta timp cât nu este retras, revocat sau anulat într-un alt mod ori nu s-a consumat prin expirarea timpului sau într-un alt mod.

Retragerea unui act administrativ individual ilegal favorabil constituie o modalitate de anulare și încetare a valabilității acestuia, dacă actul nu corespunde principiului legalității în întreaga sa dimensiune.

Aprecierea legalității sau ilegalității unui act administrativ individual se face în funcție de situația la momentul emiterii lui, prin raportarea acestuia la actele normative ce reglementează temeiul, competența și procedura de emitere a lui.

La emiterea actului administrativ individual de numire a doamnei Domnica Manole au fost încălcate mai multe norme de drept, care au ca obiect de reglementare condițiile de numire în funcția de judecător al Curții Constituționale, inclusiv normele privind organizarea și desfășurarea concursului.

Domnica Manole a fost numită în funcția de judecător al Curții Constituționale cu încălcarea criteriului juridic de **înaltă competență profesională**. În general competența constă în capacitate a cuiva de a se pronunța asupra unui lucru, pe temeiul unei cunoașteri adânci a problemei în discuție. Scopul acestei condiții subiective rezidă în aceea de a numi în funcția de judecător constituțional, doar pe acel care în virtutea **înaltei competențe profesionale este capabil să asigure independența și imparțialitatea jurisdicției constituționale**.

sub aspectul verificării condițiilor legale pe care persoana numită în funcția de judecător constituțional trebuie să le întrunească, Parlamentul reține că, în privința pregătirii juridice superioare și vechimea de cel puțin 15 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior, verificarea are la bază date concrete și obiective (criteriul formal sau obiectiv), susceptibile a fi supuse unui control judecătoresc.

În ceea ce privește condiția înaltei competențe profesionale, aceasta implică evaluarea și decizia exclusivă a autorităților abilitate de Constituție și lege să facă numirea, în temeiul unor aprecieri proprii.

Prin urmare, marja de apreciere a Parlamentului în exercitarea atribuției de a numi judecători constituționali nu este limitată la verificarea aspectelor de legalitate pe care le presupune îndeplinirea condițiilor obiective, cuantificabile (actul normativ stabilind în ceea ce privește rangul studiilor și al vechimii juridice nivelul minimal al condițiilor pe care persoana numită trebuie să le respecte), ci vizează și aspecte de discreție, având libertate absolută, în acest caz, de a alege o anumită persoană apreciată a întruni condiția înaltei competențe profesionale.

Potrivit poziției preeminente a Parlamentului în sistemul autorităților publice ale Republicii Moldova, el exercită prerogative de cea mai mare însemnătate pentru activitatea de stat, fiind, în întregul său, expresia suveranității naționale rezultată din alegerile parlamentare. Între aceste prerogative, alături de cea privitoare la adoptarea legilor, este și activitatea de numire în funcțiile de demnitate publică.

Parlamentul nu poate desfășura, în plenul său, o atare activitate fără a beneficia de suportul informațional necesar pentru a-și formula o opinie corectă asupra persoanelor care urmează a fi desemnate pentru exercitarea atribuțiilor pe care funcția de demnitate publică o implică.

Rolul Comisiei juridice, numiri și imunități în procedura de numire a judecătorilor constituționali este tocmai acela de a culege și a oferi acele informații necesare plenului Parlamentului spre a-și fonda, în mod optim și legal emiterea actului administrativ individual.

Astfel, Comisia întocmește un raport prin care prezintă plenului Camerei toate informațiile cu privire la profilul candidatului: cariera profesională, probitatea morală, experiența în domeniul juridic sau calitățile individuale, elemente ce se circumscriu noțiunii de „întăită competență profesională”.

Domnica Manole a menționat că, meritele ei de a deveni judecător al Curții Constituționale constă în faptul că, în ultimii trei ani, ar fi fost pe baricade. Totodată, Domnica Manole, a picat concursul la Guvern, Consiliul Superior al Magistraturii și Parlament, fapt ce denotă o lipsă totală a profesionalismului în materia dreptului constituțional, organizarea, funcționarea și realizarea puterii de stat, în condițiile statului de drept, democratic, constituțional și forme de guvernământ al Republicii parlamentare.

Domnica Manole nu a întrunit criteriului de integritate (reputație ireproșabilă). Din acest considerent dinsa nu a fost admisă la concursul organizat de Guvernul Republicii Moldova, în persoana Prim-ministrului doamna Maia Sandu. Faptul respectiv a fost anunțat de către ministrul justiției, Stamate Olesca (actualul consilier pe justiție a Președintelui Maia Sandu) și doamna Domnica Manole, care a declarat că a primit o scrisoare de refuz în admiterea la concursul organizat.

Prin urmare, refuzul de admitere la concursul organizat de Guvernul Republicii Moldova constituie un act administrativ individual defavorabil obligatoriu pentru Domnica Manole conform art. art. 10 alin. (1) și 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ.

Conform art. 139 alin. (4) din Codul administrativ actele administrative individuale se respectă de către autoritatea publică emitentă, alte autorități publice, destinatarii acestora și persoanele terțe.

Actul administrativ individual nominalizat n-a fost contestat de către Domnica Manole, el obținând și puterea lucrului decis conform art. 140 din Codul administrativ.

În aceste circumstanțe, Comisia juridică, numiri și imunități și Parlamentul Republicii Moldova nu doar că avea obligația să nu o accepte pe Domnica Manole la concurs, dar mai mult să nu o numească în funcția de judecător al Curții Constituționale.

Totodată, conform pct. 3 lit. d) – h) din Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru selectarea candidaților la funcția de judecător al Curții Constituționale din partea Parlamentului, candidatul la funcția de judecător al Curții Constituționale trebuie să dea dovadă de înaltă competență profesională și de reputație ireproșabilă. Potrivit pct. 11 din Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru selectarea candidaților la funcția de judecător al Curții Constituționale din partea Parlamentului, neîntrunirea condițiilor de eligibilitate sau lipsa reputației ireproșabile reprezintă temei de neadmitere la concurs.

Astfel, lipsa criteriului de integritate (principiul general al reputației ireproșabile), ca un element al înaltei competențe profesionale și lipsa înaltei competențe profesionale au viciat *ab initio* actul administrativ individual de numire a doamnei Manole Domnica în funcția de judecător al Curții Constituționale, din perspectiva respectării de către ea a jurământului, exercitării atribuțiilor cu imparțialitate și în respectul Constituției.

Totodată, Parlamentul Republicii Moldova constată că, măsura de retragere a actului administrativ de numire a doamnei Domnica Manole în funcția de judecător al Curții Constituționale este prevăzută de lege, iar ultima nu poate beneficia de protecția încrederii legitime și principiul securității juridice.

Doamna Domnica Manole a cunoscut despre circumstanțele nominalizate la momentul emiterii actului administrativ individual ilegal favorabil, pe când protecția încrederii este legată de buna-credință, care constă în faptul că, destinatarul actului administrativ nu cunoștea la momentul comunicării actului administrativ despre ilegalitatea lui sau nu cunoștea acest fapt din neglijență gravă.

Protecția încrederii în dreptul public este un element al securității juridice. Conform art. 30 din Codul administrativ, autoritățile publice nu pot întreprinde măsuri cu efect retroactiv, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Autoritățile publice nu pot întreprinde măsuri care să afecteze situațiile juridice definitive sau drepturile dobândite, decât în situații în care, în condițiile stabilite de lege, acest lucru este absolut necesar pentru interesul public.

Or, conform art. 19 din Codul administrativ, **interesul public vizează ordinea de drept, democrația, garantarea drepturilor și a libertăților persoanelor, precum și obligațiile acestora, satisfacerea necesităților sociale, realizarea competențelor autorităților publice, funcționarea lor legală și în bune condiții.**

În temeiul, art. art. 6, 21, 53-54, 69, alin.1 și alin.3 144 alin. (1) din Codul administrativ,

PARLAMENTUL ADOPTĂ PREZENTA HOTĂRÎRE.

Art. 1. – Anulează prin retragere în parte cu efect pentru viitor actul administrativ individual ilegal favorabil și anume Hotărîrea Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea doamnei Domnica MANOLE în funcția de judecător al Curții Constituționale.

Art. 2. - Prezenta hotărîre intră în vigoare și este executorie la data adoptării.

Art. 3. - Prezenta hotărîre poate fi contestată, în termen de 30 zile, cu cerere prealabilă adresată Parlamentului Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Parlamentul
Republicii Moldova

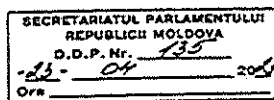
**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

**Biroul Permanent al Parlamentului
Republicii Moldova**

În conformitate cu prevederile art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului Republicii Moldova, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de hotărâre a Parlamentului privind numirea unui judecător al Curții Constituționale

Апехă:

1. Proiectul de hotărâre;
2. Nota informativă;
3. Cv-ul candidatului

Deputați în Parlamentul Republicii Moldova,

Bela Vohl - U. Boles
Cezaravici Averasy &
I. Pilipetov.
E. Grizlov & G. Panch
Dorovan Yrina
Turcon N.

info@parliament.md
www.parliament.md

Republica Moldova, MD-2004, Chisinau
144 pages, ISBN: 955

VB nr. 15
23.04 2021

Project

HOTĂRÎRE

privind numirea unui judecător al Curții Constituționale

În temeiul art. 136 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, precum și al art. 6 alin. (2) și al art. 11 din Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — Domnul Lupaşcu Boris se numeşte în funcţia de judecător al Curţii Constituţionale pentru un mandat de 6.

Art. 2. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

Art. 3. - Prezenta hotărâre poate fi contestată în instanța de judecată în termenul prevăzut de art.209 din Codul administrativ nr.116/2018.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI